

רשומות

הצעות חוק

22 במרס 1949

3

כ"א באדר תש"ט

התוכן:

צמוד

הצעת חוק החיילים המשוחררים (הוזרה לעבודה), תש"ט-1949 7

חוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה), תשי"ט – 1949

פרק ראשון: פירושים

1. שירות צבאי

(א) שירות צבאי הוא –

- (1) שירות מלא בצבא-הגנה לישראל;
- (2) כל שירות אחר ששר הבטחון יכריז עליו בהכרזה שתפורסם ברשומות, כשירות צבאי לצורך חוק זה.
- (ב) שירות ששר הבטחון הכריז עליו כשירות צבאי כאמור, רואים אותו כשירות צבאי מיום י"ז בכסלו תש"ח (30 בנובמבר 1947), אלא אם קבע שר הבטחון בהכרזתו שיראו אותו כשירות צבאי מתאריך מאוחר יותר.

2. חייל חייל משוחרר

- (א) חייל הוא אדם בשירות צבאי שהיה בשירות צבאי ביום י"ז בכסלו תש"ח (30 בנובמבר 1947) או שהתגייס אחרי יום זה.
- (ב) חייל שהיה בשירות צבאי ביום י"ז בכסלו תש"ח (30 בנובמבר 1947) – רואים אותו יום כיום התגייסותו.
- (ג) חייל משוחרר הוא מי שהיה חייל ושוחרר מהשירות.

3. מפעל ובעל מפעל

- (א) מפעל – כולל בית חרושת, בית מלאכה, עסק, שירות, משרד וכל מקום עבודה שהוא, שבו מועסק לפחות עובד אחד, בין שהוא לתכלית רווחים ובין לתכלית אחרת, בין שהוא של המדינה, של רשות מקומית, של מוסד ציבורי או של גוף מאוגד ובין שהוא פרטי.
- (ב) בעל מפעל – לגבי חייל או חייל משוחרר – הוא בעל המפעל שבו הועסק החייל או החייל המשוחרר סמוך לפני התגייסותו; ואם עבר המפעל מיד ליד או התמוזג עם מפעל אחר או היה לחלק ממפעל אחר, רואים כבעל המפעל את מי שהוא בשעה הנידונה בעל המפעל או מי שהוא בעל המפעל אחרי ההתמוזגות או בעל המפעל האחר.

4. עובד קבוע

(א) עובד קבוע במפעל הוא –

- (1) עובד שרואים אותו כעובד קבוע לפי הנהוג במפעל או לפי המוסכם בחוזה עבודה קיבוצי או אחר; או
- (2) עובד שהועסק במפעל לפחות ששה חדשים רצופים.

(ב) רציפות בעבודה אין רואים אותה כנפסקת על ידי שהעובד נעדר מעבודה לרגל חופשת לידה, חופשה שנתית, חופשת חגים, או כל חופשה, פגרה או מנוחה אחרת הניתנת בהסכמת נותן העבודה, או לרגל האחד במאי, שביתה, השבתה, תאונה בעבודה או כל הפסקה זמנית או מקרית שחלה בעבודה מחמת סיבות שאין לעובד שליטה עליהן.

5. לשכת העבודה.

לשכת עבודה — לגבי מפעל — היא לשכת העבודה הכללית הנתונה לפיקוח משרד העבודה והביטוח העממי והפועלת במקום שבו נמצא המפעל.

פרק שני: החזרה לעבודה

6. חובת החזרה לעבודה.

(א) חייל משוחרר שסמוך לפני התגייסותו היה עובד קבוע במפעל, חייב בעל המפעל, בהתאם להוראות פרק זה, —

(1) לקבלו לעבודה שבה עבד סמוך לפני התגייסותו בתנאים שאינם גרועים לחייל המשוחרר מן התנאים שבהם היה עובד באותה עבודה אלמלא התגייס; או

(2) אם קבלתו לעבודה האמורה ובתנאים כאמור אינה בגדר אפשרות מעשית — לקבלו לעבודה הטובה ביותר ובתנאים הטובים ביותר שהם בגדר אפשרות מעשית.

(ב) סעיף זה לא יהול על חייל משוחרר שסמוך לפני התגייסותו או אחרי כן, אך לפני היכנס חוק זה לתקפה, קיבל מבעל המפעל פיצויי-פיטורים.

7. בקשת החזרה.

(א) בקשה להתקבל לעבודה תוגש לבעל המפעל בכתב על ידי החייל המשוחרר, או על ידי ארגון העובדים שהוא נמנה עמו, תוך חמש-עשר יום לפני שחרורו או תוך שלושים יום מיום שחרורו; אך אין לפסול בקשה שהגשתה במועדיה נמנעה מחמת מחלת החייל המשוחרר או מכל סיבה מספקת אחרת, ובלבד שהוגשה מיד לאחר שניטלה המניעה.

(ב) בבקשה ייקבע יום מסוים, בתוך שלושים יום מיום הגשתה, שבו מוכן החייל המשוחרר להתחיל בעבודה.

(ג) העתק מן הבקשה יימלאח ללשכת העבודה וכן לועד העובדים במפעל, אם ישנו.

8. מועד החזרה לעבודה.

(א) בעל המפעל חייב לקנול את החייל המשוחרר לעבודה, כאמור בסעיף 6, ביום שנקבע בבקשה כיום שבו מוכן החייל המשוחרר להתחיל בעבודה, או בתאריך מאוחר יותר בתוך שנה אחת מיום הגשת הבקשה, מיד כשקבלת החייל המשוחרר לעבודה כאמור תהיה בגדר אפשרות מעשית.

(ב) אם כתום שנה מיום הגשת הבקשה היה דיון תלוי ועומד לפני ועדת תעסוקה או לפני ועדת ערעור בנוגע לאותה הבקשה, חובת בעל המפעל לקבל את החייל המשוחרר לעבודה כאמור תעמוד בעינה עד שלושים יום מיום סיום הדיון; דיון לפני ועדת תעסוקה רואים אותו כתלוי ועומד לפנייה, עד שחלפה תקופת הערעור, או — אם הוגש ערעור — עד שניתנה החלטה בערעור או עד שהמערער חזר בו מערעורו.

(ג) הודיע בעל המפעל בכתב לחייל המשוחרר שעליו להתחיל בעבודה ביום שנקבע בבקשה כיום שבו הוא מוכן להתחיל בה, או ביום מאוחר יותר כאמור בסעיף-קטן (א), והחייל המשוחרר לא התחיל בעבודה תוך שלושים יום מאותו יום, פוקעת זכותו של החייל המשוחרר להתקבל לעבודה על פי סעיף 6; ואולם זכות החייל המשוחרר לא תפקע אם מחלה או כל סיבה מספקת אחרת מנעה ממנו להתחיל בעבודה תוך המועד האמור, ובלבד שהיה מוכן להתחיל בה מיד לאחר שניטלה המניעה.

9. חובת העסקה.

(א) חייל משוחרר שנתקבל לעבודה על פי סעיף 6, חייב בעל המפעל להעסיקו ששה חדשים מיום שנתקבל, או תקופה קצרה מזו כל זמן שהעסקתו היא בגדר אפשרות מעשית —

(1) בעבודה שאינה גרועה לחייל המשוחרר מן העבודה שאליה נתקבל, ובתנאים שאינם גרועים לו מן התנאים שבהם נתקבל; או
(2) אם העסקתו בעבודה ובתנאים כאמור אינה בגדר אפשרות מעשית — בעבודה הטובה ביותר ובתנאים הטובים ביותר שהם בגדר אפשרות מעשית.

(ב) חייל משוחרר שעל פי סעיף 6 נתקבל לעבודה שונה מן העבודה שבה עבד סמוך לפני התגייסותו, ובתוך ששה חדשים מיום שנתקבל נוצרה אפשרות מעשית להעסיקו בעבודה שבה עבד סמוך לפני התגייסותו, חייב בעל המפעל להעסיקו כך.

(ג) כל זמן שבעל המפעל חייב להעסיק את החייל המשוחרר כאמור, אין הוא רשאי לפטרו אלא בגלל התנהגות רעה חמורה.

(ד) כתום ששה חדשים מהיום שבו נתקבל החייל המשוחרר לעבודה יחולו עליו החוק, הנוהג והתנאים של כל חוזה עבודה קיבוצי או אחר החלים על פיטורי עובדים במפעל.

10. תור החזרה לעבודה.

(א) הוגשו לבעל מפעל אחד כמה בקשות להתקבל לעבודה, ואין זה בגדר אפשרות מעשית לקבל את כל המבקשים בעת ובעונה אחת, תקבע לשכת העבודה את תור קבלתם לעבודה.

(ב) הזכות בידי בעל המפעל, תוך שלושה ימים מהיום שבו הגיעה לידיעתו החלטת לשכת העבודה, לערער עליה בפני ועדת תעסוקה. החלטת ועדת התעסוקה היא סופית.

11. גדר אפשרות מעשית.

(א) בבירור השאלה אם דבר הוא בגדר אפשרות מעשית, אין להביא בחשבון אלא —

- (1) תמורות יסודיות שחלו במפעל, מאז התגיסותו של החייל המשוחרר, מחמת נזקים לבנינים או לציוד, או מחמת שינויים מהותיים בתהליכי הייצור, או מחמת צמצום ניכר, לא עונתי, שחל בהיקף העבודה;
- (2) מחלה או מום שהחייל המשוחרר לקה בהם מאז התגיסותו והפחיתו במידה של ממש את כשרו לעבוד בעבודה שבה עבד סמוך לפני התגיסותו.

(ב) כל אימת שתתעורר השאלה אם דבר הוא בגדר אפשרות מעשית, על בעל המפעל הראיה שהדבר אינו בגדר אפשרות מעשית.

12. זכויות ותק.

חייל משוחרר שעל פי סעיף 6 נתקבל לעבודה במפעל שבו נתונות לעובד, או למי שהיה עובד, זכויות התלויות בוותק בעבודה, בין בתוקף החוק או על פי הנהג או מכוח חוזה עבודה קיבוצי או אחר, ובין באופן אחר — דינה של התקופה שבין התגיסותו ובין קבלתו לעבודה כאמור, כדין תקופת עבודה במפעל לצורך חישוב הוותק בעבודה.

13. דין חייל משוחרר שנתקבל שלא על פי בקשה.

חייל משוחרר שסמוך לפני התגיסותו היה עובד קבוע במפעל, ולאחר שחרורו התחיל לעבוד בו שלא על פי בקשה לפי סעיף 7, דינו כדין חייל משוחרר שנתקבל לעבודה על פי בקשה כאמור.

פרק שלישי: זכות עבודה לבני משפחה

14. פירושים.

(א) ואלה בני משפחה של אדם שעליהם חל חוק זה:

- (1) אשה או בעל;
- (2) בנים ובנות, ובנים ובנות חורגים, שבזמן הקובע היה מחסורם עליו;
- (3) חורים, שבזמן הקובע היתה על האדם לפחות מחצית מחסורם.

(ב) ואלה בני אדם שמתו בשירות:

- (1) חייל שמת בתקופת שירותו הצבאי;
- (2) חייל משוחרר שמת תוך שנה אחת מיום שחרורו מחמת מחלה שלקה בה או שהחמירה, או מחמת חבלה שנחבל, בתקופת שירותו הצבאי;
- (3) אדם שמת בהיותו בשירות חלקי;
- (4) אדם שמת תוך שנה אחת מיום היותו בשירות חלקי, מחמת מחלה

שלקה בה או שהחמירה, או מחמת חבלה שנחבל, בהיותו בשירות החלקי.
(ג) נכה מלחמה הוא חייל משוחרר שבתקופת שירותו הצבאי, או אדם שבהיותו בשירות חלקי, לקה מצב בריאותו מחמת מחלה או חבלה, באופן שכשרו לעבודה, שהיה מסוגל לה אלמלא לקה, נפגע פגיעה של ממש.
(ד) שירות חלקי הוא שירות ששר הבטחון יכריז עליו, בהכרזה שתפורסם ברשומות, כשירות חלקי לצורך חוק זה; וסעיף 1 (ב) יחול על שירות חלקי בעל שירות צבאי.

(ה) הזמן הקובע הוא:

- (1) לגבי חייל או חייל משוחרר — סמוך לפני התגייסותו;
 - (2) לגבי אדם בשירות חלקי — שעת שירותו החלקי.
- (ו) בעל מפעל — לגבי אדם בשירות חלקי — הוא בעל המפעל שבו הועסק אותו אדם בשעת שירותו החלקי.

15. הובה לקבל בן־משפחה לעבודה.

(א) היה אדם בזמן הקובע עובד קבוע במפעל, ומת בשירות או היה לנכה מלחמה, חייב בעל המפעל, בהתאם להוראות פרק זה, לקבל לעבודה אחד מבני משפחתו של אותו אדם, אם אותו בן־משפחה מתאים לעבודה פנויה במפעל.
(ב) סעיף זה לא יחול במקרה שהאדם שמת בשירות או שהיה לנכה־מלחמה קיבל בזמן הקובע או אחרי כן, אך לפני היכנס חוק זה לתקפו, פיצויי־פיטוריים מבעל המפעל.

16. הבקשה.

(א) בן־משפחה התובע לעצמו זכות להתקבל לעבודה במפעל על פי סעיף 15, יגיש בקשה לבעל המפעל, באמצעות לשכת העבודה.

(ב) הבקשה תוגש —

- (1) תוך שלושה חדשים מיום המות — אם המדובר הוא בבן־משפחה של אדם שמת בשירות;
 - (2) תוך שלושה חדשים מיום השחרור — אם המדובר הוא בבן־משפחה של נכה מלחמה שהוא חייל משוחרר;
 - (3) תוך שלושה חדשים מיום תום הטיפול הרפואי בנכה המלחמה — אם המדובר הוא בבן־משפחה של נכה מלחמה שהיה בשירות חלקי.
- (ג) אין לפסול בקשה שהגשתה במועדה נמנעה מסיבה מספקת, ובלבד שהוגשה מיד לאחר שניטלה המניעה.
- (ד) בבקשה ייקבע יום מסוים, בתוך שלשים יום מיום הגשתה, שבו מוכן המבקש להתחיל בעבודה.

17. סמכות לשכת העבודה.

(א) היו בני משפחה אחדים של אותו אדם תובעים לעצמם זכות להתקבל לעבודה במפעל על פי סעיף 15, תקבע לשכת העבודה למי מהם תינתן הזכות, ואין עוררים על החלטתה.

(ב) בקביעת בניהמשפחה אשר לו הזכות, כאמור, תתן לשכת העבודה את דעתה על מצבם הכלכלי של כלל בני המשפחה.

18. דין ברמשפחה.

בן משפחה אשר לו זכות להתקבל לעבודה במפעל על פי סעיף 15, יחולו עליו הסעיפים 8, 9, 10, 11 ו-13, בשינויים ובתיאומים לפי הענין, כאילו היה חייל משוחרר אשר לו זכות להתקבל לעבודה באותו מפעל על פי סעיף 6.

פרק רביעי: זכות חייל משוחרר שהיה עובד זמני

19. זכות קדימה.

(א) חייל משוחרר שסמוך לפני התגייסותו היה עובד זמני במפעל, תהיה לו, תוך שנה אחת מיום שחרורו, זכות קדימה לקבלת עבודה באותו מפעל.
(ב) עובד זמני במפעל, פירושו — שאיננו עובד קבוע בו ושהועסק בו לפחות ארבעה שבועות רצופים; ורציפות בעבודה אין רואים אותה כנפסקת על ידי שהעובד נעדר מעבודה במקרים המפורטים בסעיף 4 (ב).

פרק חמישי: מנגנון ביצוע

20. ועדות תעסוקה.

(א) שר הבטחון ימנה ועדות תעסוקה לצורך חוק זה.
(ב) ועדת תעסוקה יכולה להיות כללית, או מיוחדת לשטח מסוים או לענף תעסוקה מסוים.
(ג) כל ועדת תעסוקה תזויה של שלושה חברים שאחד מהם יתמנה כיושב ראש הועדה, אחד יתמנה מתוך מועמדים שיוצעו על ידי ארגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים במדינה, ואחד יתמנה מתוך מועמדים שיוצעו על ידי ארגוני נותני העבודה הרפרזנטטיביים במדינה.
(ד) הודעה על מינוי ועדת תעסוקה ועל כתבתה תפורסם ברשומות.

21. סמכויות ועדת תעסוקה.

(א) אדם הטוען שחוק זה מקנה לו זכויות ושזכויותיו אלה מקופחות (הנקרא להלן "תובע"), רשאי תוך זמן המתקבל על הדעת לפנות לוועדת תעסוקה בבקשה שתפסוק בכל ענין הנוגע לזכויותיו האמורות.
(ב) ועדת תעסוקה צריכה, ככל האפשר, לדון ולפסוק בכל בקשה תוך חמשה עשר יום מיום הגשתה.
(ג) מצאה ועדת תעסוקה שבעל מפעל לא קיים חובה המוטלת עליו כלפי התובע לפי חוק זה, תוכל ועדת התעסוקה לצוות על אותו בעל מפעל (הנקרא להלן "הנתבע") אחד משני הצווים הבאים, או את שני הצווים כאחד, או אחד משני הצווים, לפי ברירתו;

(1) צו לקבל את התובע לעבודה, בתנאים, בזמן ובמקום שתקבע ועדת התעסוקה;

(2) צו לשלם לתובע סכום, שייקבע בצו, כפיצוי על הפסד שנגרם לתובע מחמת שהנתבע לא קיים חובה המוטלת עליו כלפי התובע על פי חוק זה; סכום הפיצוי יהיה שווה לשכר שהתובע היה מקבל, לדעת ועדת התעסוקה, אילו קיים הנתבע את חובתו והיה מעסיק את התובע כל התקופה שבה חייב היה הנתבע להעסיקו.

22. ועדות ערעור.

(א) לצורך שמיעת ערעורים על החלטות ועל צווים של ועדות התעסוקה יוקמו ועדות ערעור שיתמנו על ידי שר הבטחון.

(ב) ועדת ערעור יכולה להיות כללית, או מיוחדת לשטח מסויים או לענף תעסוקה מסויים.

(ג) כל ועדת ערעור תהיה של שלושה חברים שיתמנו כדרך שמתמנים חברי ועדת תעסוקה; אלא שהיושב ראש של ועדת ערעור יהיה שופט בית משפט מחוזי שיתמנה לפי המלצת שר המשפטים.

(ד) הודעה על מינוי ועדת ערעור ועל כתיבתה תפורסם ברשומות.

23. זכות ערעור.

(א) על כל החלטה ועל כל צו של ועדת תעסוקה אפשר לערער בפני ועדת ערעור תוך שלושים יום מיום ההחלטה.

(ב) זכות הערעור ניתנת:

(1) לתובע;

(2) לנתבע;

(3) לארגון העובדים שהתובע נמנה עמו;

(4) לארגון העובדים שעמו נמנה המספר הגדול ביותר של עובדים במפעלו של הנתבע;

(5) לארגון נותני העבודה שהנתבע נמנה עמו.

(ג) ועדת ערעור צריכה, ככל האפשר, לדון ולפסוק בכל ערעור תוך חמשה עשר יום מיום הגשתו.

24. סמכויות ועדת ערעור.

ועדת ערעור רשאית לדחות את הערעור, או לקבל את הערעור ולהחליט כל החלטה ולתת כל צו שועדת תעסוקה מוסמכת להם.

25. יועצים.

(א) שר העבודה והביטוח העממי רשאי למנות יועץ לכל ועדת תעסוקה ולכל ועדת ערעור.

(ב) הודעה על כל מינוי על פי סעיף זה תפורסם ברשומות.

(ג) נתמנה יועץ לוועדת תעסוקה או לוועדת ערעור, יודיע יושב ראש הוועדה ליועץ בעוד זמן על המועד של כל דיון בפני הוועדה.
(ד) היועץ רשאי להשתתף בכל דיוני הוועדה בזכות דעה מייצעת.

26. סמכויות עזר.

(א) לוועדת תעסוקה ולוועדת ערעור סמכויות כסמכויותיה של ועדת הקירה, שנחמנתה לפי פקודת ועדות החקירה¹, ושהוענקו לה כל הסמכויות שניתן להעניק לוועדת הקירה כזאת על פי סעיף 5 לפקודה האמורה.

(ב) ועדות תעסוקה וועדות ערעור לא יהיו קשורות בדקדוקי דיון ובדיני ראיה, אלא יפעלו בדרך שתיראה להן כמועילה ביותר לשם בירור השאלות השנויות במחלוקת.

(ג) כל ועדת תעסוקה וכל ועדת ערעור תקבע את סדרי דיוניה ועבודתה ככל שלא נקבעו בחוק זה ובתקנות שיותקנו על פיו.

27. עבירה על צו תעסוקה.

(א) מי שנצטווה על ידי ועדת תעסוקה או על ידי ועדת ערעור לקבל אדם (הנקרא להלן בסעיף זה "עובד") לעבודה בתאריך, בתנאים ובעבודה מסויימים, ולא קיים את הצו, דינו — קנס עד מאתיים וחמשים לירות ישראליות.

(ב) במשפט שבו נאשם אדם על פי סעיף קטן (א), הזכות בידי העובד לטעון, לקרוא לעדים ולחקור עדים; ואין האמור בזה גורע מזכותו של עובד להגיש משפט כזה.

(ג) בצאת אדם חייב בדין על עבירה על פי סעיף זה, רשאי בית המשפט, נוסף על כל קנס שיטיל עליו, לחייבו לשלם לעובד סכום שיקבע בית המשפט כפיצוי על הפסד שנגרם לעובד מחמת העבירה; סכום הפיצוי יהיה שווה לשכר שהעובד היה מקבל, לדעת בית המשפט, אילו קיים האדם את הצו של ועדת התעסוקה או של ועדת הערעור והיה מעסיק את העובד כל התקופה שבה היה חייב להעסיקו.

(ד) חייב בית המשפט אדם לשלם לעובד סכום כפיצוי על פי סעיף קטן (ג), דינה של החלטת בית המשפט, בכל הנוגע להוצאה אל הפועל, כדין פסק דין סופי של בית משפט מוסמך.

(ה) אין לתבוע אדם לדין לפי סעיף קטן (א) על שלא קיים צו של ועדת תעסוקה אלא לאחר שחלפה תקופת הערעור, או — אם הוגש ערעור — לאחר שניתנה החלטה בערעור או לאחר שהמערער חזר בו מערעורו.

28. הוצאה לפועל של צו תשלום.

(א) נתנה ועדת תעסוקה או ועדת ערעור צו המחייב אדם לשלם לאחר סכום כפיצוי, הריהו סופי מיד לאחר שגרשם על ידי שר הבטחון בפנקס מיוחד למטרה

¹ פרק כ"א.

זו, ודין הצו, בכל הנוגע להוצאה לפועל, כדין פסק דין סופי של בית משפט מוסמך.
(ב) הודעה על רישום צו בפנקס כאמור תישלח לצדדים.
(ג) שר הבטחון לא ירשום צו של ועדת תעסוקה בפנקס כאמור אלא לאחר שחלף המועד להגשת הערעור על הצו, או — אם הוגש ערעור — לאחר שניתנה החלטה בערעור או לאחר שהמערער חזר בו מערעורו.

29. דין המזכיר לעבודה על פי צו.

תובע, שנתקבל לעבודה בתוקף צו שניתן על ידי ועדת תעסוקה או על ידי ועדת ערעור, דינו כאילו נתקבל לעבודה בהתאם להוראות חוק זה החלות עליו.

30. סמכות בית משפט.

לא ייתבע אדם לדין בבית משפט, בין אזרחי ובין פלילי, בקשר לכל חובה שחוק זה מטיל עליו, מלבד במקרים שהדבר הורשה במפורש בחוק זה או בתקנות שיוחקנו על פיו.

פרק ששי: נכי מלחמה וזכויות קדימה לעבודה

31. תקנות בדבר נכי מלחמה.

שר הבטחון רשאי, בהסכמת שר העבודה והביטוח העממי, להתקין תקנות, ובהן:

- (א) להטיל חובה על נותני עבודה, או על סוגים מסויימים של נותני עבודה, להעסיק נכי מלחמה, במכסה או במספר שייקבע בתקנות;
- (ב) ליחד עבודות או התעסקויות מסויימות לנכי מלחמה;
- (ג) לקבוע את סדרי קבלת נכי מלחמה לעבודה ואת תנאי העסקתם;
- (ד) לקבוע את הנהל ואת התנאים בדבר רישום נכי מלחמה ואת דרכי קביעת התאמתם לעבודה;
- (ה) לכוון רשויות מוסמכות לטיפול בעניני העסקת נכי מלחמה ולקבוע את סמכויותיהן.

32. צווים בדבר נכי מלחמה.

שר הבטחון רשאי, מדי פעם בפעם, בצו כללי או מיוחד, לחייב נותני עבודה, או סוגים מסויימים של נותני עבודה, להעסיק נכי מלחמה, במכסה או במספר שיקבע בצו.

33. תקנות בדבר זכות קדימה לעבודה.

שר הבטחון רשאי, בהסכמת שר העבודה והביטוח העממי, להתקין תקנות, ובהן:

- (א) לקבוע כי לאחד מבני המשפחה של חייל תהיה, בתקופת שירותו הצבאי של החייל, זכות קדימה לקבלת עבודה במפעל שבו הועסק החייל סמוך לפני התגייסותו;

- (ב) לקבוע כי לחיילים משותתרים תהיה זכות קדימה לקבלת עבודה;
(ג) להורות הוראות בדבר דרכי הפעלת זכויות הקדימה האמורות.

34. תחזית החוק.

הוראות הפרקים השני, השלישי, הרביעי, והחמישי לא יחולו על תקנות שיותקנו ועל צווים שיינתנו לפי פרק זה; אך משמעותם של המונחים "נכה מלחמה" ו"בן משפחה" שבפרק זה היא כמשמעותם בסעיף 14.

פרק שביעי: הוראות שונות

35. זכות קדימה בפשיטת רגל.

(א) בין החובות שלפי סעיף 33 לפקודת פשיטת הרגל, 1936, סילוקם קודם לכל יתר החובות של פושט רגל, ייכלל כל סכום שפושט הרגל נצטווה על פי חוק זה לשלמו כפיצוי בגלל מעשה או אי-מעשה שאירע לפני שניתן נגדו הצו לקבלת נכסים, ואפילו ניתן צו השילום אחרי הצו לקבלת נכסים.

(ב) בין החובות שלפי סעיף 220א לפקודת החברות¹ סילוקם קודם לכל יתר החובות בפירוקה של חברה, ייכלל כל סכום שהחברה נצטווה על פי חוק זה לשלמו כפיצוי בגלל מעשה או אי-מעשה שאירע לפני הזמן הקובע, כמשמעותו בסעיף האמור, ואפילו ניתן צו השילום אחרי הזמן האמור.

(ג) נתמנה מקבל נכסים מטעם בעלי אגרות-חוב של חברה המבוטחת בשיעבוד רוכב, או שבעלי אגרות-חוב או באי-כוחם תפסו רכוש של חברה הנתון בשיעבוד, ייכלל בין החובות שלפי סעיף 134 לפקודת החברות סילוקם קודם לכל תביעה לסילוק הקרן והרבית של אגרות-החוב, כל סכום שהחברה נצטווה על פי חוק זה לשלמו כפיצוי בגלל מעשה או אי-מעשה שאירע לפני תאריך מינוי מקבל הנכסים או לפני תאריך תפיסת הרכוש כאמור, ואפילו ניתן צו השילום אחרי התאריך האמור.

36. הפרשות לקופות תגמולים וכו'.

(א) חייל שסמוך לפני התגיסותו היה עובד במפעל, ובעל המפעל ועובדיו, או בעל המפעל בלבד, נהגו לשלם תשלומים לקופת תגמולים או לקופת פנסיה או לקופה או לקרן מסוג אחר (הנקראת בסעיף זה "קופה"), יהיו בעל המפעל והחייל, או בעל המפעל בלבד, הכל לפי הענין, חייבים במשך התקופה שמיום התגיסותו של החייל ועד לקבלתו לעבודה במפעל על פי חוק זה, או — אם אין הוא מתקבל לעבודה על פי חוק זה — עד יום שהרורו — לשלם תשלומים לקופה בשיעורים שנהגו לשלם לפני התגיסותו של החייל; ואין האמור בסעיף זה פוגע בהוראות סעיף 12.

(ב) לא שילם החייל את התשלומים במשך התקופה הנזכרת בסעיף קטן (א).

¹ מס' 3 לשנת 1936.

² פרק כ"ב.

לא יגרע הדבר מחובתו של בעל המפעל לשלם את התשלומים שהוא חייב בהם; אך החייל יהיה חייב לשלם אחרי שחרורו את תשלומיו, או את יתרתם שלא שולמה, תוך תקופה גדולה פי שנים מתקופת שירותו הצבאי, ובעל המפעל יהיה רשאי לשלם את תשלומיו המקבילים בעת ובעונה אחת עם תשלומי החייל.

(ג) כל סכום שבעל המפעל או חייל חייב לשלם לקופה, דינו לכל דבר כדין תשלום המגיע כחוק לקופה

37. התחמקות מחובות המוטלות לפי החוק.

(א) פיטר נותן עבודה עובד, שחובת הגיוס לשירות צבאי חלה עליו או צפויה לו בעתיד הקרוב, מתוך כוונה להתחמק מחובות שחוק זה מטיל עליו, ולאחר הפיטורים התגייס העובד, לא יהיה לפיטורים כל תוקף חוקי בכל הנוגע לזכויות ולחובות לפי חוק זה, וכל הזכויות הגתונות לעובד לפיו יעמדו בעינן כאילו לא פוטר וכאילו הוסיף להיות מועסק על ידי אותו נותן עבודה עד סמוך לפני התגייסותו.

(ב) על נותן העבודה הראיה שהפיטורים לא באו מתוך כוונה להתחמק מחובות שחוק זה מטיל עליו.

38. תחולה למפרע.

(א) חוק זה יחול על חייל משוחרר ששוחרר לפני היכנס חוק זה לתקפו כאילו שוחרר ביום היכנס חוק זה לתקפו; אך אם היה חייל משוחרר כזה עובד קבוע במפעל סמוך לפני התגייסותו, והוא מועסק במפעל ביום היכנס חוק זה לתקפו, רואים אותו לצורך חוק זה כאילו נתקבל לעבודה במפעל על פי סעיף 6 ביום היכנס חוק זה לתקפו.

(ב) חוק זה יחול לגבי בני משפחה של אדם שמת בשירות לפני יום היכנס חוק זה לתקפו ולגבי נכה מלחמה שהיה לנכה מלחמה לפני יום היכנס חוק זה לתקפו.

39. ניום מחדש.

חייל משוחרר שחזר והתגייס תוך שלושה חדשים מיום שחרורו, רואים את תקופת שירותו הראשונה כאילו נמשכה ללא הפסק עד תום תקופת שירותו השנית.

40. הקלות שונות.

(א) שר הממונה על ביצוע כל חוק שהוא, רשאי, לאחר התייעצות עם שר הבטחון ושר העבודה והביטוח העממי —

- (1) להתקין תקנות שתכליתן לפטור, בשלמות או באופן חלקי, חיילים משוחררים או נכי מלחמה, או סוג מסויים שבהם, מדרישות אותו החוק, או מחובות, מתנאים ומהגבלות המוטלים על פיו;
- (2) להתקין תקנות אשר לפיהן תינתן לחיילים משוחררים או לנכי מלחמה, או לסוג מסויים שבהם, זכות קדימה לקבלת רשיונות לעסוק במקצוע, בתעשייה, במלאכה או במסחר.

(ב) לצורך סעיף זה רואים שר כממונה על ביצוע חוק, אם הוא נקבע בו במפורש כשר הממונה על ביצועו, או — כשהמדובר הוא בפקודה או בתקנות שעמדו בתקפן ביום ה' באייר תש"ח (14 במאי 1948) — אם נתונות בידו הסמכות כוונת שהיו קודם בידי הנציב העליון או בידי הנציב העליון במועצתו על פי אותה הפקודה או אותן התקנות.

(ג) תקנות שיותקנו על ידי שר על פי סעיף זה כוחן עדיף מכוחו של כל חוק אחר.

(ד) בסעיף זה המונח "שר" כולל את ראש הממשלה.

41. זכות עובד קבוע בשירות חלקי.

(א) עובד קבוע במפעל וזנעדר מעבודתו לרגל שירות חלקי ואינו מקבל שכר בעד שירותו החלקי, או ששכר שירותו החלקי פחות משכרו הרגיל, זכאי לקבל מאת בעל המפעל שכר רגיל בעד ימי היעדרו או את ההפרש בין שכרו הרגיל ובין שכר שירותו החלקי, הכל לפי הענין; אולם בעל מפעל לא יהיה חייב לשלם לעובד שכר או הפרש שכר כאמור יותר מאשר בעד שנים עשר יום במשך שלושה חדשים.

(ב) שכר רגיל הוא השכר המשתלם לעובד בעד יום עבודה רגיל, בלי שעות נוספות.

(ג) שכר המגיע לעובד על פי סעיף קטן (א) דינו כדיון חוב אורחי בכל הנוגע לתביעה לדיון.

(ד) היעדרו של עובד קבוע מעבודתו במפעל לרגל שירות חלקי, לא יראו אותו כהפסקת ברציפות עבודתו במפעל, ואפילו תקופת היעדר עולה על שנים עשר יום במשך שלושה חדשים.

42. ראיות.

(א) תעודה התומה בידי רשות צבאית מוסמכת המעידה שאדם שרת בשירות צבאי או בשירות חלקי והמפרשת את הארטימי השירות, תשמש בכל דיון על פי חוק זה ראיה חותכת על תכנה.

(ב) תעודה התומה בידי שני קצינים רפואיים המאשרת שאדם פלוני מת בשירות, או שהוא נכה מלחמה, תשמש ראיה לכך, בכל דיון לפי חוק זה, כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר.

(ג) (1) רשות צבאית מוסמכת הוא ראש המטה הכללי וכל מי שנתמנה על ידיו לשמש רשות צבאית מוסמכת לצורך סעיף זה.

(2) קצין רפואי הוא קצין צבא-הגנה לישראל המורשה לעסוק ברפואה על פי פקודת המתעסקים ברפואה, 1947, ונתמנה על ידי ראש המטה הכללי להיות קצין רפואי לצורך סעיף זה.

(ד) מסמך שנראה מתוכו כי הוא תעודה כנוכח בסעיף קטן (א) או בסעיף קטן (ב), רואים אותו כתעודה כזאת, כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר.

(ה) מסמך שנראה מתוכו כי הוא העתק מהחלטה או מצו של ועדת תעסוקה

¹ ע"ר מס' 1637 מיום 30.12.47, חובת 1, עמוד 262.

או של ועדת ערעור, מאושר כהעתק נכון על ידי שר הבטחון או על ידי מי שהוסמך על ידיו לכך, ישמש בכל דיון ראייה על ההחלטה או על הצו, כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר.

(1) אם בתביעה פלילית על אי-קיום צו של ועדת תעסוקה או של ועדת ערעור יוכח שניתן צו כאמור נגד אדם ששמו כשם הנאשם, יראו את הצו כאילו ניתן נגד הנאשם, כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר.

43. שמירת זכויות.

(א) חוק זה —

- (1) לא יפגע בכל חוק, נוהג או חוזה, קיבוצי או אחר, הנוגע לתנאי הפיטורים וההתפטרות של עובדים ולזכויותיהם בקשר לכך;
 - (2) בא להוסיף על זכויות הקשורות בעבודה, ולא יפורש כפוגע בכל חוק, נוהג או חוזה עבודה קיבוצי או אחר, או כגורע מהם.
- (ב) המנויים להלן ייחשבו כעובדים שפוטר, לצורך קביעת זכויותיהם בקשר לפיטורים:

- (1) חייל משוחרר אשר לו זכות להתקבל לעבודה במפעל על פי סעיף 6 ושהגיש בקשה על פי סעיף 7, אך לא נתקבל לעבודה;
- (2) נכה מלחמה שבזמן הקובע היה עובד קבוע במפעל ולא חזר לעבוד במפעל;
- (3) אדם שמת בשירותו ושבזמן הקובע היה עובד קבוע במפעל.

44. ביצוע ותקנות.

(א) שר הבטחון ממונה על ביצוע חוק זה.

(ב) שר הביטחון רשאי, בהסכמת שר העבודה והביטוח העממי, להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו של חוק זה, ובתוכן תקנות על פי סעיפים 31 ו-33.

45. מפקח על תעסוקת חיילים משוחררים.

(א) שר הבטחון רשאי למנות אדם להיות מפקח על תעסוקת חיילים משוחררים.

(ב) שר הבטחון רשאי להעביר למפקח על תעסוקת חיילים משוחררים את סמכויותיו הנתונות לו על פי חוק זה, כולן או מקצתן, חוץ מן הסמכויות הנתונות לו על פי סעיפים 22, 31, 33 ו-44.

(ג) כל מינוי וכל העברת סמכויות על פי סעיף זה יפורסמו ברשומות.

(ד) שר הבטחון רשאי להעניק לתקנות למפקח על תעסוקת חיילים משוחררים כולם כל סמכות שהוא יראה אותה כנחוצה לשם ביצוע חוק זה.

46. תוקף החוק.

חוק זה יכנס לתקפו ביום תש"ט (..... 1949)

דברי הסבר:

הצעת חוק זה באה להעניק לחייל משוחרר, שלפני התגייסותו היה עובד קבוע במפעל, את הזכות לחזור לעבודתו האזרחית ולעבוד בה לפחות ששה

חדשים, במידה שהדבר הוא בגדר אפשרות מעשית. כן קובעת ההצעה, שאת תקופת השירות הצבאי של חייל משוחרר כזה יראו כתקופת עבודה במפעל לצורך חישוב הותק בעבודה.

היה אדם עובד קבוע במפעל ומת בשירות, או לקה בנכות בזמן השירות, באה ההצעה להעניק לאחד מזמני משפחתו, התלויים בו בפרנסתם, את הזכות לקבל עבודה במפעל, אם קיימת בו עבודה פנויה שהוא מתאים לה, ולעבוד במפעל לפחות ששה חדשים; במידה שהדבר הוא בגדר אפשרות מעשית.

היה חייל משוחרר לפני התגייסותו עובד זמני במפעל, באה ההצעה להעניק לו במשך שנה אחת משחרורו זכות קדימה לקבלת עבודה באותו מפעל. עבד חייל לפני התגייסותו במפעל שקיימת בו קופת תגמולין, באה ההצעה לחייב את נותן העבודה ואת החייל להמשיך בתשלומים הרגילים לקופת התגמולין במשך תקופת שירותו של החייל.

ההצעה נותנת לשר הבטחון את הסמכות להתקין, בהסכמת שר העבודה והביטוח העממי, תקנות, ובהן –

(א) להטיל על נותני עבודה חובה העסקת נכי מלחמה ולייחד עבודות מסוימות לנכי מלחמה;

(ב) להעניק לאחד מבני משפחתו של חייל, התלויים בו בפרנסתם, זכות קדימה לקבלת עבודה במפעל שבו עבד החייל לפני התגייסותו;

(ג) להעניק לחיילים משוחררים זכות קדימה כללית לקבלת עבודה. כן נותנת ההצעה לשרי המדינה, כל שר בשטח פעולתו, את הסמכות להתקין תקנות שתכליתן לפטור חיילים משוחררים ונכי מלחמה מחובות, מתנאים ומהגבלות שהחוק מטילם, וכן להעניק להם זכות קדימה לקבלת רשיונות לעסוק במקצוע, בתעשייה, במלאכה או במסחר.

בנוגע לשירות חלקי, קובעת ההצעה שעובד קבוע במפעל הנעדר מעבודתו לרגל שירות חלקי, זכאי לקבל מבעל המפעל את ההפרש בין שכרו הרגיל ובין שכר שירותו החלקי עד כדי שנים־עשר יום במשך שלושה חדשים. ההצעה מכוננת מנגנון לביצוע החוק, והוא:

(א) ועדות תעסוקה שיפסקו בענין הזכויות והחובות הנובעות מן החוק, ועדת תעסוקה מורכבת מיושב־ראש בישראל, המתמנה על ידי שר הבטחון, מבא־כוח אחד של עובדים ומבא־כוח אחד של נותני עבודה;

(ב) ועדות ערעור שישמעו ערעורים על החלטות ועדות התעסוקה, הרכב ועדות הערעור הוא כהרכב ועדות התעסוקה, אלא שהיושב־ראש יהיה שופט מחוזי המתמנה על פי המלצת שר המשפטים;

(ג) בדיונים של ועדות התעסוקה ושל ועדות הערעור ישתתפו יועצים מטעם שר העבודה והביטוח העממי.

מנגנון הביצוע של התקנות שיותקנו על ידי שר הבטחון בענין העסקת נכי מלחמה ובענינים אחרים, כאמור לעיל, ייקבע באותן התקנות.

הוראות החוק המוצע מכוססות על חוקי מדינות שונות באותו ענין, ובעיקר על חוקי בריטניה, צרפת וצ'כוסלובקיה, בשינויים ובתיאומים שהתנאים במדינה מחייבים אותם.